

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

REKOMENDACIJOS

TARYBA

TARYBOS REKOMENDACIJA

2016 m. vasario 15 d.

dėl ilgalaikių bedarbių integracijos į darbo rinką

(2016/C 67/01)

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 292 straipsnį kartu su 148 straipsnio 2 dalimi,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) po 2008–2009 m. finansų ir ekonomikos krizės nedarbo lygis Sąjungoje pasiekė aukščiausią kada nors buvusį lygį. Nors jis šiuo metu mažėja, ilgalaikio nedarbo lygis tebėra labai aukštas. Ilgalaikio nedarbo poveikis valstybėms narėms nevienodas, visų pirma dėl to, kad krizė jas paveikė skirtingai, o valstybių narių makroekonominė padėtis, ekonomikos struktūra ir darbo rinkos veikimas skiriasi;
- (2) daug metų vangiai augus ekonomikai, o darbo vietų kūrimo tempui buvus žemam, 2014 m. su ilgalaikiu nedarbu, kuris Eurostato apibrėžiamas kaip asmenų, neturinčių darbo ir jo aktyviai ieškančių bent vienus metus, skaičius, susidūrė daugiau kaip 12 mln. darbuotojų, arba 5 % aktyvių Sąjungos gyventojų, iš kurių 62 % darbo neturėjo bent dvejus metus iš eilės;
- (3) dėl ilgalaikio nedarbo kenčia su juo susiduriantys žmonės, mažėja Sąjungos ekonomikos augimo potencialas, didėja socialinės atskirties, skurdo ir nelygybės rizika, o socialinės tarnybos ir viešųjų finansų sritis patiria daugiau išlaidų. Dėl ilgalaikio nedarbo prarandamos pajamos ir įgūdžiai, daugėja sveikatos problemų, labiau skursta namų ūkiai;
- (4) didžiausia grėsmė atsidurti ilgalaikių bedarbių gretose kyla menkus įgūdžius ar žemą kvalifikaciją turintiems asmenims, trečiųjų šalių piliečiams, neįgaliesiems ir nepalankiomis sąlygomis gyvenančioms mažumoms, pavyzdžiui, romams. Svarbu ir ankstesnė asmens profesija, nes kai kuriose šalyse sektorių lemiami ir cikliniai aspektai yra itin svarbūs veiksniai, kuriais remiantis galima paaiškinti, kodėl ilgalaikis nedarbas užsitęsia;
- (5) kasmet beveik penktadalis ilgalaikių bedarbių Sąjungoje nusivilia nesėkmingomis darbo paieškomis ir tampa neaktyvūs. Kadangi integracijos į darbo rinką kliūtys yra įvairios ir dažnai jų yra ne viena, siekiant integruoti į darbo rinką reikia specialiai pritaikyto individualiais konkretais asmens poreikiais pagrįsto požiūrio ir suderinto paslaugų teikimo;
- (6) ilgalaikiai bedarbiai sudaro pusę viso Sąjungos bedarbių skaičiaus, tačiau tik mažiau negu penktadalis iš jų naudojasi aktyviomis darbo rinkos priemonėmis. Atitinkamai bedarbio pašalpą gauna nedidelė ilgalaikių bedarbių dalis (vidutiniškai 24 %);
- (7) kad daugiau žmonių įgytų tinkamų ir reikalingų įgūdžių ir gebėjimų ir būtų sprendžiama trūkstamų įgūdžių problema, turėtų būti daugiau ir veiksmingiau investuojama į žmogiškąjį kapitalą, ir būtų sukurtas pagrindas sklandžiam perėjimui iš švietimo sistemos į darbo rinką ir tolesnėms galimybėms įsidarbinti. Pagerinus švietimo ir mokymo sistemų veikimą ir geriau jas pritaikius, bus lengviau sumažinti naujų bedarbių skaičių. Todėl reikėtų toliau modernizuoti švietimo ir mokymo sistemas nenukrypstant nuo Europos semestro, 2009 m. gegužės 12 d. Tarybos išvadų dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“) (1) ir 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijos 2006/962/EB dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų (2);

(1) OL C 119, 2009 5 28, p. 2.

(2) OL L 394, 2006 12 30, p. 10.

- (8) siekiant parengti suderintą užimtumo strategiją, 2015 m. valstybių narių užimtumo politikos gairėse ⁽¹⁾ raginama gerokai sumažinti ilgalaikio ir struktūrinio nedarbo lygį, pasitelkiant išsamias ir viena kitą papildančias strategijas, apimančias individualiems poreikiams pritaikytą aktyvią paramą, kuria siekiama bedarbius grąžinti į darbo rinką;
- (9) Nors valstybės narės išlieka kompetentingos pasirinkti darbo rinkos priemones, kurios geriausiai tinka jų individualiai padėčiai, šiose gairėse valstybės narės raginamos propaguoti galimybes įsidarbinti investuojant į žmogiškąjį kapitalą per efektyvias ir veiksmingas švietimo ir mokymo sistemas, keliančias darbo jėgos įgūdžių lygį. Be to, gairėse valstybės narės konkrečiai raginamos skatinti naudotis mokymosi darbo vietoje sistemomis, pavyzdžiui, dualinio mokymosi sistema, ir tobulinti profesinį rengimą. Gairėse apskritai valstybių narių prašoma atsižvelgti į darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyros principus ir stiprinti aktyvias darbo rinkos priemones, didinant jų veiksmingumą, tikslingumą, plečiant informavimo veiklą, aprėptį ir stiprinant sąveiką su pajamų rėmimu ir socialinių paslaugų teikimu;
- (10) šioje rekomendacijoje siūlomi veiksmai turėtų būti visiškai suderinami su konkrečioms šalims skirtomis rekomendacijomis, parengtomis įgyvendinant Europos semestrą; jie turėtų būti įgyvendinami užtikrinant visišką atitiktį Stabilumo ir augimo pakte nustatytoms taisyklėms;
- (11) 2008 m. spalio 3 d. Komisijos rekomendacija 2008/867/EB dėl iš darbo rinkos išstumtų asmenų aktyvios įtraukties ⁽²⁾ nustatyta integruota visapusė iš darbo rinkos išstumtų asmenų aktyvios įtraukties strategija, kurioje derinamas tinkamas pajamų rėmimas, įtraukties darbo rinkos ir galimybės naudotis kokybiškomis paslaugomis. Ja siekiama padėti galintiems dirbti asmenims įsidarbinti tvariose, kokybiškose darbo vietose ir užtikrinti jiems išteklius, kurių pakaktų gyventi oriai;
- (12) Europos socialinis fondas yra pagrindinė Sąjungos finansinė priemonė, kuria padedama spręsti ilgalaikio nedarbo problemą. 2014–2020 m. laikotarpiu valstybės narės daug lėšų skyrė ilgalaikių bedarbių integracijos į darbo rinką paramai. Kiti fondai, tokie kaip Europos regioninės plėtros fondas ir Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai, taip pat gali prisidėti prie priemonių, kurias Europos socialinis fondas finansuoja pagal atitinkamiems investicijų prioritetams numatytus 2014–2020 m. asignavimus, konkrečiai, remdami darbo vietų kūrimą, valstybinių užimtumo tarnybų bei profesinio mokymo įstaigų modernizavimą, mokymą, skirtą ugdyti įgūdžius, ir mokymąsi visą gyvenimą. Atsižvelgiant į tai, būsimose atitinkamose diskusijose turėtų būti apsvarstyta, kaip toliau stiprinti ilgalaikių bedarbių integraciją į darbo rinką.
- (13) 2012 m. gruodžio 20 d. Tarybos rekomendacijoje dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo ⁽³⁾ raginama imtis veiksmų, siekiant žmonėms suteikti galimybę parodyti, ko jie išmoko už formaliojo švietimo ir mokymo įstaigų ribų;
- (14) 2013 m. kovo 14–15 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose pabrėžta, kad nedarbo problemos sprendimas yra svarbiausias socialinis uždavinys ir kad svarbiausia – mažinti ilgalaikį nedarbą ir užtikrinti aktyvų vyresnio amžiaus darbuotojų dalyvavimą darbo rinkoje;
- (15) Europos Parlamentas ilgalaikį nedarbą įvardijo kaip vieną didžiausių ekonomikos augimo kliūčių;
- (16) atsižvelgiant į nacionalinę praktiką reikėtų išplėtoti intensyvesnes integracijos į darbo rinką pastangas, orientuotas į tuos, kuriuos ilgalaikis nedarbas paveikė labiausiai. Kartu reikėtų užtikrinti, kad žmonės aktyviau registruotųsi užimtumo tarnybose ir kitose kompetentingose įstaigose, taip siekiant spręsti paramos priemonių nepakankamos aprėpties problemą. Šalys, kuriose yra daug registruotų ilgalaikių bedarbių, savo veikloje gali teikti pirmenybę tiems, kurie jau registruoti;
- (17) veiksmingesnis ir efektyvesnis būtų prevencinis požiūris. Reikėtų sustiprinti ir prireikus papildyti prevencijos ir aktyvinimo priemones, kurios šiuo metu daugiausia orientuotos į nedarbo laikotarpio pradžią. Konkrečių veiksmų registruotų ilgalaikių bedarbių atžvilgiu turėtų būti imamasi ne vėliau nei jų nedarbo laikotarpis pasieks 18-os mėnesių ribą, kadangi būtent suėjus šiam terminui daugelyje valstybių narių keičiasi šiai konkrečiai žmonių grupei skirti paramos mechanizmai ir paslaugos;
- (18) teikiant individualiems ilgalaikių bedarbių poreikiams pritaikytą paramą reikėtų šalinti kliūtis, dėl kurių atsiranda nuolatinis nedarbas, atnaujinti ir papildyti registruojant asmenį atliktą pirminį vertinimą. Tai padės ilgalaikiams bedarbiams gauti pagal jų individualius poreikius pakankamai pritaikytas paramos paslaugas, pavyzdžiui, konsultavimo skolų grąžinimo klausimais, profesinės reabilitacijos, socialinės paramos paslaugas, priežiūros paslaugas, migrantų integravimo, paramos būstui ir transportui paslaugas, kuriomis siekiama pašalinti įsidarbinti trukdančias kliūtis ir sudaryti sąlygas ilgalaikiams bedarbiams siekti aiškių, įsidarbinimo link vedančių tikslų;

⁽¹⁾ 2015 m. spalio 5 d. Tarybos sprendimas (ES) 2015/1848 dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių 2015 m. (OL L 268, 2015 10 15, p. 28).

⁽²⁾ OL L 307, 2008 11 18, p. 11.

⁽³⁾ OL C 398, 2012 12 22, p. 1.

- (19) labai svarbu, kad ilgalaikių bedarbių integracijos procese dalyvautų darbdaviai, todėl jų įsitraukimą reikėtų remti teikiant konkrečiai jiems pritaikytas užimtumo tarnybų paslaugas, kartu teikiant tikslingas finansines paskatas ir dalyvaujant socialiniams partneriams. Aktyvesnis darbdavių dalyvavimas, kartu imantis priemonių, skirtų sustiprinti darbo vietų kūrimą ekonomikoje, gali dar labiau padidinti integracijos priemonių veiksmingumą;
- (20) pastarojo meto politikos iniciatyvomis, pavyzdžiui, 2013 m. balandžio 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Jaunimo garantijų iniciatyvos nustatymo ⁽¹⁾, įgyvendinti socialinę ir užimtumo politiką skatinama nauju būdu – sudarant partnerystes. Labai svarbu teikti suderintas paslaugas, ypač tose valstybėse narėse, kuriose atsakomybę už paramą ilgalaikiams bedarbiams dalijasi valstybinės užimtumo tarnybos, socialinės paramos įstaigos ir vietos valdžia;
- (21) Grįžimo į darbo rinką susitarime, kuris parengtas taip, kad būtų atspindėta individuali ilgalaikio bedarbio padėtis, turėtų būti pateikiama išsami informacija apie tai, kokios yra nacionaliniu lygmeniu prieinamos individualiems poreikiams pritaikytos priemonės (pavyzdžiui, darbo rinkos, švietimo, mokymo ir socialinės paramos paslaugos), skirtos teikti paramą ilgalaikiam bedarbiui ir jį įgalinti, kad jis įveiktų konkrečiai jam trukdančias kliūtis įsidarbinti. Tokiuose susitarimuose turėtų būti nustatyti tikslai, terminai, ilgalaikio bedarbio pareigos ir paslaugų teikėjo ar teikėjų pasiūlymas, ir turėtų būti nurodytos integracijos priemonės, kuriomis galima pasinaudoti;
- (22) šioje rekomendacijoje siūlomais veiksmais turėtų būti atsižvelgiama į valstybių narių įvairovę, skirtingas jų išeities pozicijas, kalbant apie makroekonominę padėtį, ilgalaikio nedarbo lygį ir jo svyravimus, institucinę aplinką, regioninius skirtumus ir įvairių darbo rinkos subjektų pajėgumus. Tie veiksmai turėtų papildyti ir sustiprinti politikos koncepciją, kurią šiuo metu įgyvendina daugelis valstybių narių, visų pirma diegdamos tokius lanksčius komponentus, kaip individualiais poreikiais pagrįstas požiūris, suderintas paslaugų teikimas ir įtraukiant darbdavius;
- (23) šia rekomendacija deramai atsižvelgiama į pagrindines teises, visų pirma nustatytas Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 29 ir 34 straipsniuose, jos sutvirtinamos ir sustiprinamos,

REKOMENDUOJA VALSTYBĖMS NARĖMS:

Remti darbo ieškančių asmenų registraciją ir glaudesnę integracijos priemonių susiejimą su darbo rinka, *inter alia*, užtikrinant glaudesnę ryšį su darbdaviais.

Užtikrinti registruotiems ilgalaikiams bedarbiams individualų vertinimą.

Konkretų grįžimo į darbo rinką susitarimą jiems pasiūlyti ne vėliau nei ilgalaikių bedarbių nedarbo laikotarpis pasieks 18-os mėnesių ribą. Šioje rekomendacijoje grįžimo į darbo rinką susitarimas suprantamas kaip rašytinis registruoto ilgalaikio bedarbio ir vieno langelio principu veikiančios įstaigos susitarimas, kuriuo siekiama palengvinti to asmens perėjimą nuo nedarbo prie užimtumo darbo rinkoje.

Tuo tikslu:

Registracija

1. Skatinti darbo ieškančių asmenų registraciją užimtumo tarnybose, visų pirma geriau informuojant apie paramą, kurią jie gali gauti.

Individualus vertinimas ir individualiais poreikiais pagrįstas požiūris

Užimtumo tarnybos kartu su kitais paramą integracijai į darbo rinką teikiančiais partneriais atitinkamiems asmenims teikia individualiai pritaikytas konsultacijas.

2. Užtikrinti, kad registruotiems ilgalaikiams bedarbiams būtų pasiūlyta atlikti nuodugnų individualų jų vertinimą ir suteiktos konsultacijos ne vėliau nei jų nedarbo laikotarpis pasieks 18-os mėnesių ribą. Turėtų būti įvertinamos jų galimybių įsidarbinti perspektyvos, ieškant darbo kylančios kliūtys ir ankstesnės pastangos susirasti darbą.
3. Informuoti registruotus ilgalaikius bedarbius apie darbo pasiūlymus ir galimą paramą įvairiuose ekonomikos sektoriuose ir, kai tinkama, įvairiuose regionuose ir kitose valstybėse narėse, visų pirma per Europos užimtumo tarnybas (EURES).

⁽¹⁾ OL C 120, 2013 4 26, p. 1.

Grįžimo į darbo rinką susitarimai

Registruotiems ilgalaikiams bedarbiams, nepatenkantiems į Jaunimo garantijų iniciatyvos taikymo sritį, pasiūlyti grįžimo į darbo rinką susitarimą ne vėliau nei jų nedarbo laikotarpis pasieks 18-os mėnesių ribą. Į šį susitarimą turėtų būti įtraukti bent šie elementai: individualus paslaugų pasiūlymas, kuriuo siekiama padėti rasti darbą, ir nuoroda į vieno langelio principu veikiančią įstaigą.

4. Grįžimo į darbo rinką susitarime atsižvelgti į konkrečius registruotų ilgalaikių bedarbių poreikius ir jame suderintis aktualias paslaugas ir priemones, kurias siūlo įvairios organizacijos.
 - a) Grįžimo į darbo rinką susitarime turėtų būti aiškiai nurodyti tikslai, terminai ir pareigos, kurias registruotas ilgalaikis bedarbis turi vykdyti, pavyzdžiui, aktyviai ieškoti darbo, priimti tinkamo darbo pasiūlymus, lankyti mokslo ar mokymo, perkvalifikavimo arba įsidarbinimo priemonėse ir jose dalyvauti.
 - b) Grįžimo į darbo rinką susitarime taip pat turėtų būti išsamiai išdėstytas paslaugų teikėjo ar teikėjų pasiūlymas ilgalaikiam bedarbiui. Atsižvelgiant į tai, kokių priemonių esama valstybėse narėse ir į individualią registruoto ilgalaikio bedarbio padėtį, grįžimo į darbo rinką susitarimas galėtų apimti pagalbą ieškant darbo ir paramą išmokų dirbantiems asmenims forma, neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimą, profesinę reabilitaciją, konsultavimo ir orientavimo paslaugas, mokslo paslaugas, profesinį rengimą ir mokymą, darbo praktiką, socialinę paramą, ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros paslaugas, sveikatos ir ilgalaikės priežiūros paslaugas, konsultavimą skolų grąžinimo klausimais bei paramą būstui ir transportui.
 - c) Grįžimo į darbo rinką susitarimai turėtų būti nuolat prižiūrimi, stebint registruoto ilgalaikio bedarbio padėties pasikeitimus ir prireikus susitarimai turėtų būti pritaikomi, siekiant užtikrinti sklandesnį to asmens perėjimą nuo nedarbo prie užimtumo.
5. Įdiegti būtinas priemones, kuriomis užtikrinamas tęstinumas, ir paskirti vieno langelio principu veikiančią įstaigą, kuri būtų atsakinga už paramą registruotiems ilgalaikiams bedarbiams, teikiamą pasiūlant pasinaudoti suderintų paslaugų rinkiniu, sudarytu iš galimų užimtumo rėmimo ir socialinės paramos paslaugų. Ši kontaktinė įstaiga galėtų remtis tam tikra tarpinstitucinio koordinavimo sistema ir (arba) galėtų būti paskirta pasirenkant iš esamų struktūrų.

Sudaryti palankesnes sąlygas atitinkamiems paslaugų teikėjams tarpusavyje sklandžiai ir saugiai, laikantis duomenų apsaugos teisės aktų, perduoti atitinkamą informaciją, susijusią su paramos, suteiktos registruotiems ilgalaikiams bedarbiams ieškant darbo, istorija ir individualiais vertinimais, taip užtikrinant paslaugų tęstinumą.

Sudaryti sąlygas geriau skleisti aktualią informaciją apie laisvas darbo vietas ir mokymo galimybes procese dalyvaujantiems paslaugų teikėjams ir užtikrinti, kad ši informacija pasiektų ilgalaikius bedarbius.

Glaudesnis ryšys su darbdaviais

6. Skatinti ir plėtoti darbdavių, socialinių partnerių, užimtumo tarnybų, valdžios institucijų, socialinių tarnybų ir švietimo bei mokymo paslaugų teikėjų partnerystes, kad būtų teikiamos paslaugos, kurios geriau atitiktų bendrovių ir registruotų ilgalaikių bedarbių poreikius.
7. Išplėtoti tokias darbdaviams skirtas paslaugas kaip galimų kandidatų į laisvą darbo vietą atrinkimo paslaugos, remiamojo įdarbinimo priemonės, darbo įgūdžių įgijimo ir mokymo darbo vietoje rėmimas, parama po įdarbinimo, taip siekiant palengvinti registruotų ilgalaikių bedarbių profesinę reintegraciją.
8. Finansines paskatas orientuoti į priemones, kuriomis remiama integracija į darbo rinką, pavyzdžiui įdarbinimo subsidijuojant priemones bei socialinio draudimo įmokų sumažinimo priemones, kad padidėtų registruotų ilgalaikių bedarbių galimybės įsidarbinti.

REKOMENDUOJA VALSTYBĖMS NARĖMS IR KOMISIJAI:

Vertinimas ir stebėseną

9. Vykdamas Užimtumo komiteto veiklą stebėti, glaudžiai bendradarbiaujant su Socialinės apsaugos komitetu, šios rekomendacijos įgyvendinimą socialinių paslaugų ir pajamų teikimo atžvilgiu, vykdamas daugiašalę priežiūrą Europos semestro kontekste ir taikant bendro vertinimo rodiklių sistemą. Turėtų būti stebima, kiek registruotų ilgalaikių bedarbių vėl pradėjo dirbti, ar jų integracija į darbo rinką yra tvari ir kokią naudą suteikia grįžimo į darbo rinką susitarimai. Europos valstybinių užimtumo tarnybų tinklas turėtų prisidėti prie šios stebėsenos.

10. Skatinti valstybinių užimtumo tarnybų veiklos rezultatų vertinimą registruotų ilgalaikių bedarbių integracijos į darbo rinką atžvilgiu, taip pat dalytis patirtimi ir keistis gerosios praktikos pavyzdžiais įgyvendinant 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 573/2014/ES dėl valstybinių užimtumo tarnybų (VUT) bendradarbiavimo stiprinimo ⁽¹⁾ įsteigto Europos valstybinių užimtumo tarnybų tinklo lyginamojo mokymosi procesą.
11. Bendradarbiauti, siekiant kuo geriau išnaudoti Europos struktūrinius ir investicijų fondus, visų pirma Europos socialinį fondą, Europos regioninės plėtros fondą ir Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai, atsižvelgiant į tai, kokie šios srities investicijų prioritetai yra numatyti 2014–2020 m. programose.

REKOMENDUOJA KOMISIJAI:

12. Remti ir koordinuoti savanoriškas iniciatyvas ir įmonių, dalyvaujančių ilgalaikių bedarbių tvarios integracijos į darbo rinką procese, aljansus.
13. Remti socialinių inovacijų projektus, siekiant ilgalaikius bedarbius integruoti į darbo rinką, visų pirma įgyvendinant Sąjungos užimtumo ir socialinių inovacijų programos (EaSI) kryptį „Progress“.
14. Bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir pasikonsultavus su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais atlikti veiksmų, kurių imtasi remiantis šia rekomendacija, vertinimą ir ne vėliau kaip 2019 m. vasario 15 d. Tarybai pateikti to vertinimo rezultatus.

Priimta Briuselyje 2016 m. vasario 15 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

M.H.P. VAN DAM

⁽¹⁾ OL L 159, 2014 5 28, p. 32.